

Wycieczka filmowa po miastach świata

Lekcja o współrzędnych geograficznych

Kinga Pietraszko,

nauczycielka geografii, Niepubliczna Szkoła Podstawowa Jonatan w Bielsku-Białej

1. **Temat z podręcznika Nowa Era** – „Współrzędne geograficzne – ćwiczenia”
2. **Przedmiot:** Geografia
3. **Klasa:** VI
4. **Etap edukacyjny:** II
5. **Typ lekcji:** ćwiczeniowa metoda kształcenia według Okonia: Metody samodzielnego uczenia się – odkrywania (gra dydaktyczna).
6. **Srodki dydaktyczne:** Mapa świata (ścienna), tablica multimedialna, tablica szkolna, zeszyty, globus, atlasy, pomarańcza, kolorowa kreda, nożyk, podręcznik szkolny.
7. **Formy pracy:** Zespołowa (4-osobowa).
8. **Techniki pracy:** suszona śliwka, sygnalizacja świetlna, filiżanka herbaty, co było w szkole?
9. **Tok lekcji (teoria 7 ogień kształcenia):**
  - o uświadamianie sobie przez uczniów celów i zadań dydaktycznych – motywacja.
  - o nabywanie pojęć – abstrahowanie.
  - o przechodzenie od teorii do praktyki – ćwiczenia kształtujące formalnie.
  - o wykonywanie zadań dydaktyczno-praktycznych (odniesienie do realiów).

10. Cele lekcji (operacyjne):

Poznawcze (uczeń wie, rozpoznaje, wymienia, nazywa)

- o Uczeń rozpoznaje południki i równoleżniki i ich maksymalne wartości.
- o Uczeń wie w jakich jednostkach podaje się współrzędne geograficzne.
- o Uczeń rozróżnia długość i szerokość geograficzną.

Kształcące (uczeń potrafi zastosować, narysować, zmierzyć, obserwować, obliczyć)

- o Uczeń odczytuje szerokość i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i na mapie.
- o Uczeń na podstawie podanych współrzędnych geograficznych wskazuje położenie punktów i obszarów na mapach w różnych skalach.

Wychowawcze (postawa, osobowość ucznia – uczeń chce, próbuje)

- o Rozpoznawanie swoich predyspozycji i talentów oraz rozwijanie pasji i zainteresowań geograficznych.
- o Kształtowanie pozytywnych – emocjonalnych i duchowych – więzi z najbliższym otoczeniem, krajem ojczystym, a także z całą planetą Ziemią.

11. Przebieg lekcji

Faza wstępna (7 min)

Dobra atmosfera i rozluźnienie uczniów techniką suszonej śliwki: Nauczyciel zachęca uczniów do zrobienia ćwiczenia suszona śliwka, czyli chwilowego maksymalnego spięcia ciała (również mięśni twarzy) i rozluźnienia. Uczniów może rozbawić to, że podczas wykonywania tej aktywności wygląda się jak suszona, pomarszczona śliwka, a równocześnie mogą skupić się na swoim celu i obecności.

Budowanie zaangażowania i motywacji techniką filiżanka herbaty: technika ta prowokuje do myślenia i zaskakuje, wykorzystuje dany przedmiot, w tym przypadku pomarańczę i skupia się na tym, by uczniowie odgadli po co nauczycielowi jest ten owoc. Nauczyciel trzyma w ręku globus i pomarańczę i oczekuje odpowiedzi. Powinna pojawić się taka: pomarańcza będzie służyła nauczycielowi jako model Ziemi na tej lekcji. Nauczyciel wyjaśnia, że na pomarańczy jako modelu będziemy się uczyć o południkach, równoleżnikach i współrzędnych geograficznych, dzięki którym będą mogli zobaczyć dziś piękne miasta.

Sformułowanie tematu lekcji i zapisanie go przez uczniów w zeszycie.

Sprecyzowanie celu lekcji (NaCoBeZU): Umiem odczytywać współrzędne geograficzne i wskazywać położenie punktów na ich podstawie.

Sprawy organizacyjne: Podział klasy na zespoły 4-osobowe i zachęcenie ich do wymyślenia nazwy swojej grupy terminem związanym z lekcją, np. grupa południków, grupa równoleżników.

12. Faza realizacyjna (33 min)

Nabywanie pojęć – abstrahowanie: Nauczyciel rysuje pomarańczę jako model Ziemi na tablicy szkolnej, zaznacza na rysunku poziomą linię biegnącą przez środek. Na prawdziwym owocu również czyni poziome zaznaczenie nożykiem. Pyta uczniów czy mamy takie linie na globusie. Uczniowie na podstawie podręcznika wskazują na równik i równoleżniki. Nauczyciel informuje, że dzięki nim odczytujemy szerokość geograficzną południową lub północną. Na rysunku pomarańczy zaznacza literki N i S i maksymalne wartości. Uczniowie przerysowują. Nauczyciel wykonuje kolejny rysunek owocu jako modelu Ziemi, tym razem z pionowymi liniami.

Nauczyciel robi również nożykiem pionowe rozcięcie na prawdziwym owocu i pyta, czy taka linia przypomina którąś na globusie. Uczniowie na podstawie podręcznika wskazu-

ją, że podłużne linie na globusie to południki. Nauczyciel informuje, że dzięki nim odczytujemy długość geograficzną wschodnią lub zachodnią. Na rysunku pomarańczy zaznacza literki E i W i maksymalne wartości. Uczniowie rysują w zeszyte. Nauczyciel informuje, że południki i równoleżniki tworzą siatkę, którą czyni również nożykiem na pomarańczy. I właśnie z tej siatki odczytujemy współrzędne geograficzne i wyrażamy je w stopniach i minutach kątowych.

Przechodzenie od teorii do praktyki – ćwiczenia kształtujące formalnie: nauczyciel pokazuje i ćwiczy odczytywanie współrzędnych wybranych miast na mapie ściennej i na globusie z chętnymi uczniami. Później odwrotnie – pisze na tablicy współrzędne innego miasta, i prosi o znalezienie go na mapie ściennej. Nauczyciel wystawia po tej części lekcji plusy za aktywność.

Wykonywanie zadań dydaktyczno-praktycznych (odniesienie do realiów): nauczyciel każdemu zespołowi wręcza listę tajemniczych współrzędnych, które kryją różne miasta (konkretnie to te, które mamy w przygotowanym filmie, czyli kolejno Paryż, Nowy Jork, Londyn, Wenecja, Barcelona, Amsterdam, Rzym, Lizbona, Praga, Stambuł, Tokio). Zadaniem każdej grupy jest odszukanie jak największej liczby miast na podstawie tych współrzędnych w atlasie, globusie lub na mapie ściennej w czasie 10 minut. Nauczyciel chodzi i pomaga w razie problemów. Gdy mija 10 minut nauczyciel zapisuje na tablicy, ile miast odgadła dana grupa. Odgadnięcie jednego miasta to 1 punkt. Nauczyciel wyłania zwycięską drużynę i wynagradza ich piątkami oraz pozwala wybrać 3 miasta, których współrzędne będzie musiała odczytać reszta klasy jako zadanie domowe. Nauczyciel dziękuje za udział w grze i zabiera dzieci na wycieczkę filmową po miastach, które wyszukiwali wcześniej. Na tablicy multimedialnej odtwarza im <https://www.youtube.com/watch?v=RgCENw09Dpk> i zachęca do relaksu i podziwiania pięknych widoków w trakcie filmu. Odtwarzanie trwa ok. 5 minut.

13. Faza podsumowująca (5 min)

Podsumowanie techniką aktywizującą „Co było w szkole?”: technika pozwalająca na przywołanie wszystkich treści z lekcji, która polega na tym, że uczniowie wyobrażają sobie sytuację, że są w domu i rodzic lub rodzeństwo pyta ich „Co było dziś w szkole na geografii?”. Uczeń powinien

opowiedzieć, co najbardziej utkwiło w jego pamięci i czego się dziś nauczył na lekcji. Nauczyciel daje minutę na zastanowienie i prosi o wypowiedź 3 uczniów.

Ewaluacja zajęć techniką sygnalizacji świetlnej:

Nauczyciel maluje na tablicy sygnalizację świetlną kolorową kredą i prosi, by przy wychodzeniu z klasy każdy zaznaczył kropkę na jednym z pól (czerwonym, zielonym lub pomarańczowym). Kolory odnoszą się do wrażeń po odbytej lekcji i zielony oznacza „czuję, że coraz więcej rozumiem, dużo się dowiedziałem”, pomarańczowy „zabrakło mi czegoś na lekcji, chciałbym się jeszcze czegoś dowiedzieć”, a czerwony „mam zastrzeżenia, czuję, że wielu wątków nie zrozumiałem”. Nauczyciel wie dzięki temu, w jakim stopniu temat został zrozumiany.

